

Olomouc, 21. srpna 2015

Posudek na bakalářskou práci:

Karel Gern (2015): Adaptace kosa černého na urbanizované prostředí

Předložená práce se zabývá vysoce aktuálním tématem ptáčích urbanizace. Je členěna přehledně a psána stručně (i když tento dojem možná vzniká v důsledku kombinace krátké délky textu, který je pro bakalářskou práci odpovídající, a dosti rozsáhlého tématu). Citovaná literatura zahrnuje úctyhodných 115 položek (ale viz dále).

Jak jsem napsal k verzi práce z 21.7.5015 „v nové verzi vidím stále stejné chyby. už to nebudu opakovat (nanejvýš v posudku).“ Tak tedy:

Jsem nespokojen s tím, jak student reagoval na mé připomínky. V „opravených“ verzích se opakovaly stejné chyby jako v předešlých – některé se dokonce opakují i v předložené verzi (viz dále). Student také ignoroval podstatnou část relevantní literatury, dokonce i poté, co jsem mu jí sám poslal (což není moje povinnost!): např. 22.7. jsem poslal celkem 26 článků a jasné je označil jako „články, které nemůžete necitovat“. Tyto práce jsou zásadní a proto všechny měly být citovány a diskutovány. V předložené verzi BP je jich citováno pouze 11. Žádám studenta o vysvětlení.

Ignorování těchto článků má za následek, že zcela chybí jeden z faktorů, které ovlivňují urbanizaci, tedy výskyt parazitů. Viz např. Geue a Partecke Can. J. Zool. 2008 (není citován vůbec) nebo Evans et al. Oikos 2009c (citován je, ale ne v souvislosti s parazitismem). Proč?

Jak jsem opakovaně psal „citujete jen to, co jste měl v ruce“. Citovat cokoli, co jsme nečetli, nesmíme. Skutečně jste četl práci Farner a kol. (1983) (kapitola z knihy Avian endocrinology)? Umíte dostatečně německy na to, abyste přečetl knihu Klausnitzer (1989)? Během obhajoby chci vidět kopie těchto materiálů, se kterými jste pracoval.

Jak jsem opakovaně psal studentovi, v práci se opakovaly (tj. stále) určité problémy:

- (1) logika pořadí témat uvnitř kapitol
- (2) skákání mezi tématy
- (3) gramatika
- (4) formální náležitosti
- (5) věcná správnost

Předložená verze BP je podstatně lepší, než průběžné verze, nicméně ani ona se nevyhýbá zmíněným problémům, např.:

(1) Kapitola o predaci: jak jsem jasné uvedl „text musí mít logickou strukturu: 1) predace na dospělých, 2) predace na hnízdech“. Předložená BP to nerespektuje: v každé větě se může čtenář ptát „predace – ale čeho?“ Predace hnízd a predace dospělců vedou k právě opačným selekčním tlakům na life-history znaky, jak je vysvětleno v článku, který jsem studentovi doporučoval. Žádám studenta o opravu (během obhajoby stručně vysvětlí vliv predace na ptáčích life-history).

V kapitole o rozptylu autor uvádí v prvním odstavci faktory „věk, pohlaví, vnitřní faktory jedince, únikové strategie ptáků či délka běháku“. Hned další věta je však místo o „věku“ o „vnitřních faktorech“!

S logikou souvisí i obsah obou tabulek (str. 11). Pokud záhlaví uvádí, že tabulka podává „rozdíly“, jak to, že v tabulce samotné najdeme slova „vysoké“, „časté“ či „malý“? To jsou výrazy popisné, nikoli srovnávací. To, že je např. intenzita predace v evropských městech „nízká“, neříká nic o tom, jaká je mimo naše města – tam je koneckonců také „nízká“, protože opravdu „vysoká“ je v tropech!

(2) Pokud je každá kapitola práce (podle mého doporučení) členěna logicky na úvodní obecnou část a následnou speciální část (tj. o kosovi), nesmí se kos samozřejmě vůbec objevit v úvodních částech. Pak se totiž zdánlivě obecná tvrzení (ve skutečnosti založená na studiu kosa) používají jako kontext pro poznatky o kosovi – což je tautologie. Např. kapitola o umístění hnízda (6.2.) začíná podkapitolou „Obecné Trendy“, přičemž z 11 citovaných prací je 7 o kosovi! Proč se student nedržel mých doporučení?

Tautologie je patrná i v některých formulacích (s. 12): „Ptáci si musejí často vybrat strategii akustické komunikace, kterou v daném území budou preferovat.“ Jak jinak: „musejí si vybrat to, co si vybrali“ Taková věta postrádá informační obsah.

Dále v kapitole o změně migračního chování je náhle odbočka k populačním hustotám (3. věta v podkapitole 3.2.). Podobně v kapitole o hnízdních adaptacích (kap. 6) v posledním odstavci najednou skočí ke „genetické diferenciaci“ kosů. Ta měla být samostatnou kapitolou – genetika stojí teoreticky (a částečně i v realitě, tj. doloženo empiricky) za všemi změnami, nejen v hnízdních parametrech.

(3) Např. anglický abstrakt: „topic ... examines“ nedává smysl („téma“ nemůže nic „zkoumat“); co znamená v daném kontextu „speciose environment“?; jak je správně „literal research“? A pozn.: podle naší komunikace jsem pochopil, že angličtinu Vám zkontroluje D. Hanley. Proč není uveden v Poděkování?

Dále nevhodné formulace: „Využívání vody v domácnostech dosahuje 60 % a 76 % produkce dřeva pro průmyslové účely je využíváno na stavbu měst“. O této větě jsme se bavili cca. třikrát (!), přesto stále nedává smysl (tj. „60%“ čeho?!).

Do třetice: (s. 16) „V rámci pohlaví u mladších samic dochází k tendencím většího rozptylu (Newton 2008). Stejně tak u samic starších byl zaznamenán větší rozptyl (Greenwood a Harvey 1977).“ Takže samice jsou na tom stejně nezávisle na věku? „Většího“ oproti čemu? Kde jsou samci?

(4) Jen několik příkladů: k větě „Ptáci, kteří již déle žijí v městském prostředí, jako jsou vrabci domácí nebo kos černý, ...“ jsem v rukopisu BP přiložil poznámku k vrabci „Latina - musí být u 1. zmínky o každém druhu“. Student doplnil u vrabce, ale ne kosa, který je o jedno slovo dále. Co si o takovéto „důslednosti a pečlivosti“, která je nutná pro studenta vysoké školy, mám myslet?

Objevují se divné formulace: „zvuk pohlcující prostředí“ (s. 12). To je zjevný anglismus, má být „prostředí, které pohlcuje zvuk“! Podobně „dezerce“ je česky správně „opouštění hnízd“ (s. 19).

V seznamu literatury je přes 70 formálních chyb („latinské“ názvy druhů často nejsou kurzivou; anglické názvy jsou někdy velkým písmenem, jindy malým; názvy časopisů jsou někdy nekonzistentní; „doi“ je někdy uvedeno, jindy ne; velká počáteční písmena v názvech článků odrážejí původní zdroj – což samozřejmě nesmí).

S. 19 „Do doby než nedojde k bezprostřednímu přiblížení či kontaktu člověka s hnízdem.“ Kde je přísudek?

Formální chyby jsou detaily (které nicméně iritují). Jiné typy chyb však přímo brání pochopení textu: Evans publikoval v roce 2009 tři články, které autor cituje, ale v seznamu literatury je autor neodlišuje „a, b, c“, navíc v textu „a, b, c“ nepoužívá vždy a pokud ano, nejsem si jist, zda vždy správně.

(5) Na s. 17: „Møller a kol. (2009) uvádí, že jedinci vyskytující se ve městech mají tendence k vyššímu rozptylu oproti jejich ne-městským protějškům.“ Nic takového Møller (sám – žádní spoluautoři na jeho článku nejsou!) neuvádí: už v druhé větě abstraktu jasně píše o „The characteristics of species“ (tj. ne „individuals“). Realita je přesně opačná: městští ptáci mají typicky nižší rozptyl než neměstští. Navíc Møllerova práce je o vlastnostech druhů, které přispěly k urbanizaci (viz „prerequisite for successful colonisation of urban areas“, s. 850 v Møllerově práci), ne o vlastnostech městských populací!

Na s. 18: „Prvními ptačími predátory byly sojky, které pronikly do městských parků ... (Fuchs a kol. 2003).“

Formulace je obecná, citace (mimořádně chybně: vročení je 2002, ne 2003) z knihy o ptácích Prahy. Platí tvrzení obecně? Pokud ano, doložte citacemi.

Kapitola 7. v názvu uvádí „směry dalšího výzkumu“ (množné číslo). Těch se týká jediná (!) a poslední věta práce (jednotné číslo). To je naprosto nedostatečné.

Závěr

Jako vedoucí práce se domnívám, že některé nedostatky práce, jak v průběhu sepisování tak ve výsledném produktu, lze částečně omluvit v důsledku změny zaměření výzkumu studenta poté, co začal bakalářskou práci sepisovat (původní téma: urbanizace; nové téma: mechanismy diskriminace ptačích vajec hostiteli). V tomto směru bych ocenil nadprůměrné výsledky K. Gerna, konkrétně 190 nalezených a z toho 40 úspěšně odpokusovaných hnízd kosa černého. Nicméně: v případě, že se student rozhodne pokračovat ve studiu v magisterském stupni (tj. pokud úspěšně obhájí BP), nebudu už zmíněné formální a obsahové nedostatky tolerovat.

Přes uvedené připomínky se domnívám, že student nároky kladené na samostatnou tvůrčí práci studenta bakalářského stupně studia splnil a jeho diplomovou práci doporučuji k obhajobě, ovšem její úspěšné složení bude záležet na tom, jak se student vyrovná s dotazy a připomínkami.

Tomáš Grim
katedra zoologie UP